

Rezolucja Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Działanie europejskiego społeczeństwa obywatelskiego w partnerstwie na rzecz zrównoważonej przyszłości – Wkład EKES-u w Szczyt Społeczny w Porto”

(2021/C 286/02)

Sprawozdawcy: **Stefano MALLIA** (Grupa I)

Oliver RÖPKE (Grupa II)

Séamus BOLAND (Grupa III)

Na sesji plenarnej w dniach 27 i 28 kwietnia 2021 r. (posiedzenie z 28 kwietnia) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 225 do 1 – 6 osób wstrzymało się od głosu – przyjął następującą rezolucję:

Szczyt Społeczny w Porto w dniu 7 maja 2021 r. stanowi dla UE wyjątkową okazję do zapewnienia obywatelkom i obywatelom centralnej pozycji w projekcie integracji europejskiej. Jest to okazja do pokazania, że UE i państwa członkowskie działają wspólnie z obywatelkami i obywatelami oraz na rzecz ich dobrobytu, nie pozostawiając nikogo w tyle. Jest to uwieńczenie europejskiego dążenia do zrównoważonych, innowacyjnych, konkurencyjnych i spójnych społeczeństw, a jednocześnie pomost UE do 2030 i późniejszego okresu. Pozwoli to Unii zarówno sprostać wyzwaniom związanym z transformacją ekologiczną i cyfrową, jak i odnieść z niej korzyści. Szczyt powinien również pomóc gospodarce i społeczeństwu w zrównoważonym rozwoju, w którym taką samą wagę będzie się przykładać do wymiaru gospodarczego, społecznego i środowiskowego.

Pandemia COVID-19 sprawiła, że jeszcze pilniejsze stało się podejście, które kładzie jednakowy nacisk na aspekty społeczne i gospodarcze społeczeństw i gospodarek. Pandemia COVID-19 uderzyła przede wszystkim w człowieka. Podczas gdy Europa powoli zmierza do odbudowy społeczno-gospodarczej i wdraża Europejski filar praw socjalnych, w centrum pozostać muszą niezaprzeczalnie ludzie i społeczność. Z tego punktu widzenia plan działania na rzecz Europejskiego filaru praw socjalnych pojawił się w bardzo odpowiednim czasie.

Deklaracja z Porto powinna włączyć wszystkie podmioty instytucjonalne, gospodarcze i społeczne w realizację planu działania w oparciu o dialog obywatelski i społeczny. Jest to przełomowa chwila dla Europy, gdy należy podjąć niezbędne kolejne kroki na drodze do stworzenia żywotnej i zrównoważonej unii.

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) wzywa państwa członkowskie i instytucje europejskie do podjęcia następujących działań:

1. Plan działania dotyczący Europejskiego filaru praw socjalnych musi stać się skutecznym narzędziem umożliwiającym wszystkim podmiotom partnerską współpracę i budowanie bardziej egalitarnych, zrównoważonych, integracyjnych i odpornych społeczeństw europejskich. Wszystkie wymiary społeczeństwa obywatelskiego reprezentowane w EKES-ie mają do odegrania zasadniczą rolę w pomyślnym przebiegu tego procesu. Wszystkie obywatelki i wszyscy obywatele, w tym osoby z niepełnosprawnościami, grupy etniczne i mniejszościowe, osoby najbardziej podatne na zagrożenia i zmarginalizowane, muszą być w stanie brać udział w tworzeniu wizji Europejskiego filaru praw socjalnych i jego przyszłym urzeczywistnieniu z aktywnym udziałem europejskiego społeczeństwa obywatelskiego, a także się z nim utożsamiać i pokładać w nim nadzieję. Szczególną uwagę należy poświęcić gospodarce społecznej, która odgrywa kluczową rolę w zaspokajaniu niespełnionych potrzeb społecznych, zmniejszaniu ubóstwa i nierówności, a także udzielić jej szczególnego wsparcia.
2. Bardziej egalitarne, zrównoważone, integracyjne i odporne społeczeństwa europejskie będą mogły powstać jedynie dzięki zdecydowanemu zaangażowaniu społeczeństwa obywatelskiego i skutecznemu dialogowi z partnerami społecznymi i społeczeństwem obywatelskim. Zasadnicze znaczenie mają pomiar wpływu społeczeństwa obywatelskiego i sprawozdawczość na ten temat, podnoszenie świadomości na temat jego pozytywnego wkładu oraz tworzenie sprzyjającego otoczenia prawnego i korzystnej kombinacji polityk.
3. Stworzenie wizji odpornych, integracyjnych, równych i zrównoważonych społeczeństw oraz ich urzeczywistnienie będą wymagać inicjatyw oddolnych, które zostaną oparte na nowych koncepcjach dobrostanu i rozwoju wykraczającego poza PKB oraz na inwestycjach w innowacje społeczne, z poszanowaniem opinii i praw obywateli. Ponadto bezwzględnie konieczne jest, aby po zakończeniu pandemii COVID-19 zniesione zostały ograniczenia praw wprowadzone w czasie jej trwania.
4. Europa musi być nadal zjednoczona i postępować w duchu solidarności w oparciu o kulturę dialogu obywatelskiego i społecznego, tak jak ma to miejsce w czasie pandemii. Europejski filar praw socjalnych wspiera społeczną gospodarkę rynkową, rozwijając jej model społeczny na szerszą skalę i dostosowując go do przyszłych zmian. Aby zbudować odporność społeczną i zrównoważony rozwój, plan działania na rzecz Europejskiego filaru praw socjalnych musi zapewnić powszechny dobrobyt i rynek pracy sprzyjający włączeniu społecznemu, na którym istnieje zakaz dyskryminacji, a miejsca pracy są stabilne i dobrze wynagradzane.

5. W następstwie pandemii instytucje i partnerzy społeczni muszą wypracować w drodze dialogu społecznego rozwiązania zwiększające odporność społeczną gospodarek na podstawie nowego i otwartego podejścia do zmian, dążąc jednocześnie do minimalnych norm ochrony i do równych szans, ze szczególnym uwzględnieniem adekwatności wynagrodzenia, walki z dyskryminacją ze względu na płeć, wsparcia dla młodych pracowników oraz ochrony pracowników o niepewnej sytuacji i migrantów.
6. Jednym z kluczowych wyzwań gospodarczych i społecznych w Europie jest pobudzenie wzrostu gospodarczego, tworzenia miejsc pracy i uczestnictwa w zatrudnieniu (w tym osób starszych i młodszych, kobiet, osób bardziej oddalonych od rynku pracy, osób nieaktywnych zawodowo) oraz zmniejszenie bezrobocia, zwłaszcza ludzi młodych, i wzmocnienie pozycji kobiet na rynku pracy. By wszystkie te cele osiągnąć, istotne jest zapewnienie konkurencyjnych podstaw do inwestycji.
7. Konkurencyjność i wyższa wydajność oparta na umiejętnościach i wiedzy są dobrym sposobem na utrzymanie dobrobytu społeczeństw europejskich. Dla umocnienia wymiaru społecznego UE istotne są wzrost gospodarczy oraz sprawnie funkcjonujący rynek wewnętrzny. Musimy rozwinąć atuty europejskiego systemu społecznej gospodarki rynkowej, eliminując jednocześnie jego słabości, i tym samym dostosować go do przyszłych wyzwań.
8. Wszystkie główne elementy naszej gospodarki i społeczeństwa muszą zostać przygotowane na wykorzystanie potencjału tkwiącego w cyfryzacji i przejściu na zieloną gospodarkę. Warunkiem wstępnym jest gotowość i zdolność do zmian strukturalnych w dziedzinach: rynku pracy, zabezpieczenia społecznego, kształcenia, szkolenia i opodatkowania. W tym celu państwa członkowskie muszą naprawdę przyjąć na siebie odpowiedzialność za reformy w sposób koordynowany i wspomagany przez takie ramy i działania UE jak europejski semestr. Ma to kluczowe znaczenie dla zachęcania przedsiębiorstw do inwestowania w Europie.
9. Coraz bardziej starzejące się społeczeństwo w połączeniu z malejącą siłą roboczą oznacza, że coraz większa liczba osób starszych będzie ekonomicznie zależna, chyba że uda nam się powiększyć siłę roboczą dzięki rynkom pracy w większym stopniu sprzyjającym włączeniu społecznemu, w tym poprzez aktywizację grup, które obecnie są wykluczone lub niedostatecznie reprezentowane na rynku pracy. Należy podjąć działania w celu sprostania wyzwaniom stojącym przed systemami zabezpieczenia społecznego i opieki zdrowotnej w państwach członkowskich. Zmiany demograficzne będą wymagać również zdolnych do dostosowania się, elastycznych krajowych systemów kształcenia, rynków pracy oraz systemów opieki społecznej. Wyzwania te nie muszą być problemem, lecz raczej szansą, którą można przekuć w pozytywny wynik.
10. Plan działania powinien opierać się na konkretnych, wymiernych i zauważalnych działaniach, którym towarzyszyć będą ramy monitorowania obejmujące kryteria społeczne, środowiskowe i gospodarcze, wspólnie uzgodnione przez odpowiednie zainteresowane strony. EKES z zadowoleniem przyjmuje główne cele zaproponowane przez Komisję Europejską i zachęca państwa członkowskie do ambitnego wytyczenia własnych celów, tak aby wszystkie z państw członkowskich faktycznie przyczyniały się do osiągnięcia zamierzeń europejskich.
11. W miarę jak Europa przechodzi od reagowania kryzysowego do odbudowy, dialog społeczny, informowanie, konsultacje i udział pracowników, za pośrednictwem odpowiednich kanałów, odgrywają ważną rolę w kształtowaniu transformacji gospodarczej i wspieraniu innowacji w miejscu pracy, w szczególności w kontekście bieżącej dwójakiej transformacji i zmian zachodzących w świecie pracy.
12. W Europejskim filarze praw socjalnych nie uwzględnia się w wystarczającym stopniu średnio- i długoterminowych skutków kryzysu związanego z COVID-19 dla europejskich systemów opieki zdrowotnej. Pandemia wyraźnie pokazała, że zdrowie może mieć bezpośredni wpływ na stabilność gospodarczą i społeczną, nawet w UE. Wdrażając Europejski filar praw socjalnych, państwa członkowskie muszą poczynić większe i trwałe inwestycje w modernizację usług i infrastruktury publicznej opieki zdrowotnej, a także w poprawę koordynacji zdrowia publicznego w państwach członkowskich oraz między nimi.
13. Istnieją duże oczekiwania co do zdecydowanego zaangażowania wszystkich zainteresowanych stron podczas szczytu w utrzymanie i rozwój europejskiego modelu społecznego opartego na wyważonym połączeniu praw i obowiązków. Apelujemy do państw członkowskich i instytucji europejskich o wykazanie się ambicją i determinacją.

Bruksela, dnia 28 kwietnia 2021 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego